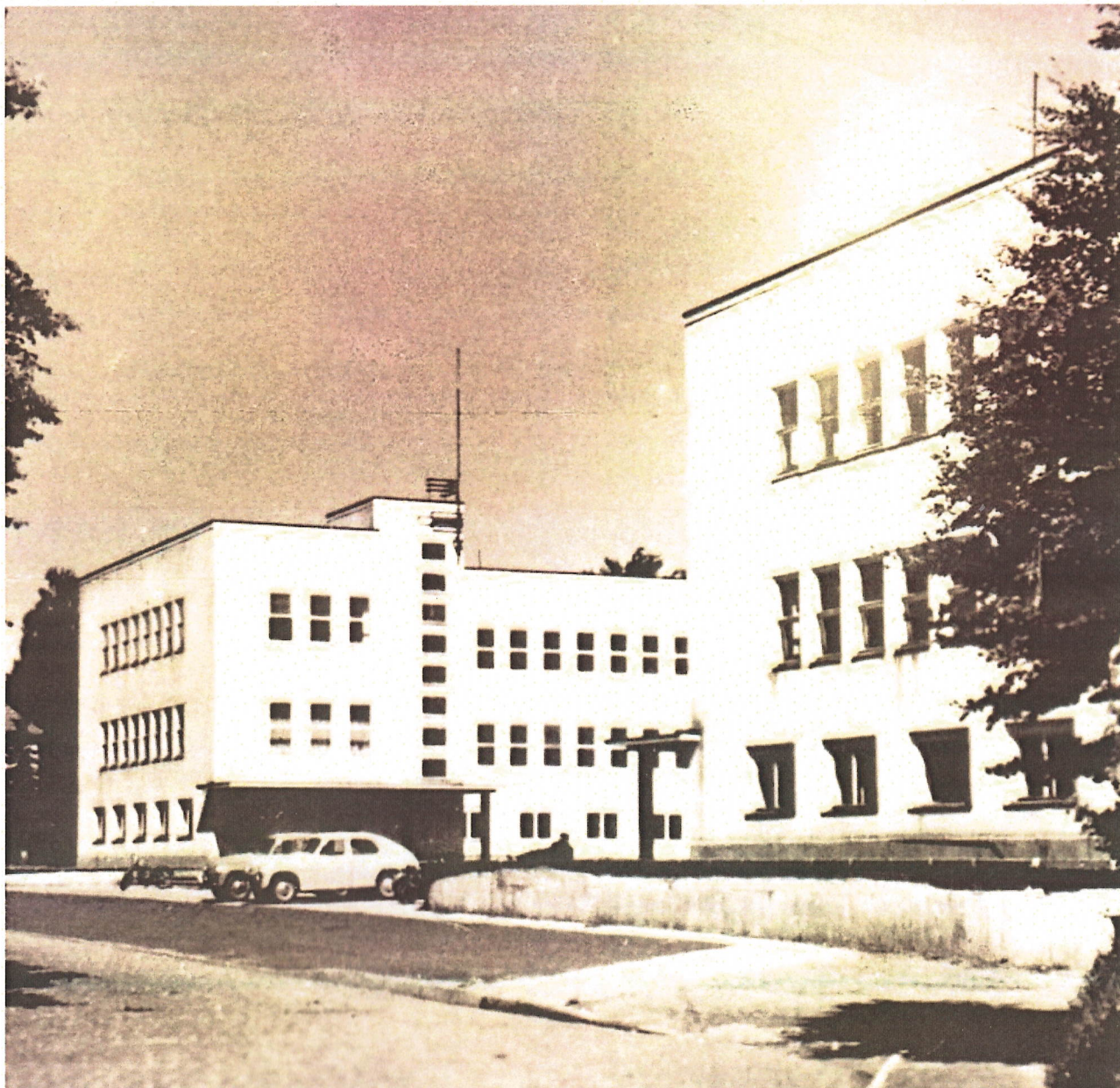

StoneLAB

KONSERWACJA ZABYTEKÓW MAGDA CABAN
UL. DOMINIKANSKA 9
87-100 TORUŃ
STONELAB.MC@PROTONMAIL.COM

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH DLA STOLARKI OKIENNEJ I DRZWIOWEJ BUDYNKU SĄDU OKRĘGOWEGO PRZY UL. WARYŃSKIEGO 7

PISMA
Załącznik do decyzji/postanowienia
Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego
Konservatora Zabytków
Znak: *ZN.K.5185/2012.kb*
Z dnia *30.07.2024* *bruh-*

AUTOR mgr MAGDA CABAN
nr dyplomu 1400/149185/2012

Magda Caban
mgr Magda Caban
Konservator Dziej Sztuki
nr dypl. 1400/149185/2012

KOSZALIN 2/2024

Budowę obiektu zakończono w grudniu w 1931 r. W styczniu 1932 r. mieszczący się ówczesnej Lindenstrasse budynek oddano do dyspozycji niemieckiej administracji sądowej Amtsgericht (sąd rejonowy) i Landgericht (sąd krajowy).

W czerwcu 1945 roku podjęto decyzję o zorganizowaniu sądownictwa polskiego. W tym celu do Koszalina przybyła grupa inicjatywna z Kazimierzem Cukierskim na czele, pełniącym funkcję prezesa Sądu Okręgowego w Gnieźnie.

Budynek Sądu Okręgowego to trójczłonowa symetryczna bryła, wzniesiona na planie podkowy z reprezentacyjnym placem poprzedzającym główne wejście do budynku. Północno - zachodnie i południowo - wschodnie skrzydła budynku dwukondygnacyjne przekryte płaskim dachem z wyniesioną attyką. Centralną część układu zajmuje trzykondygnacyjny budynek, przekryty wysokim czterospadowym dachem.

fot. 1. Koszalin, budynek sądu, 1932 rok

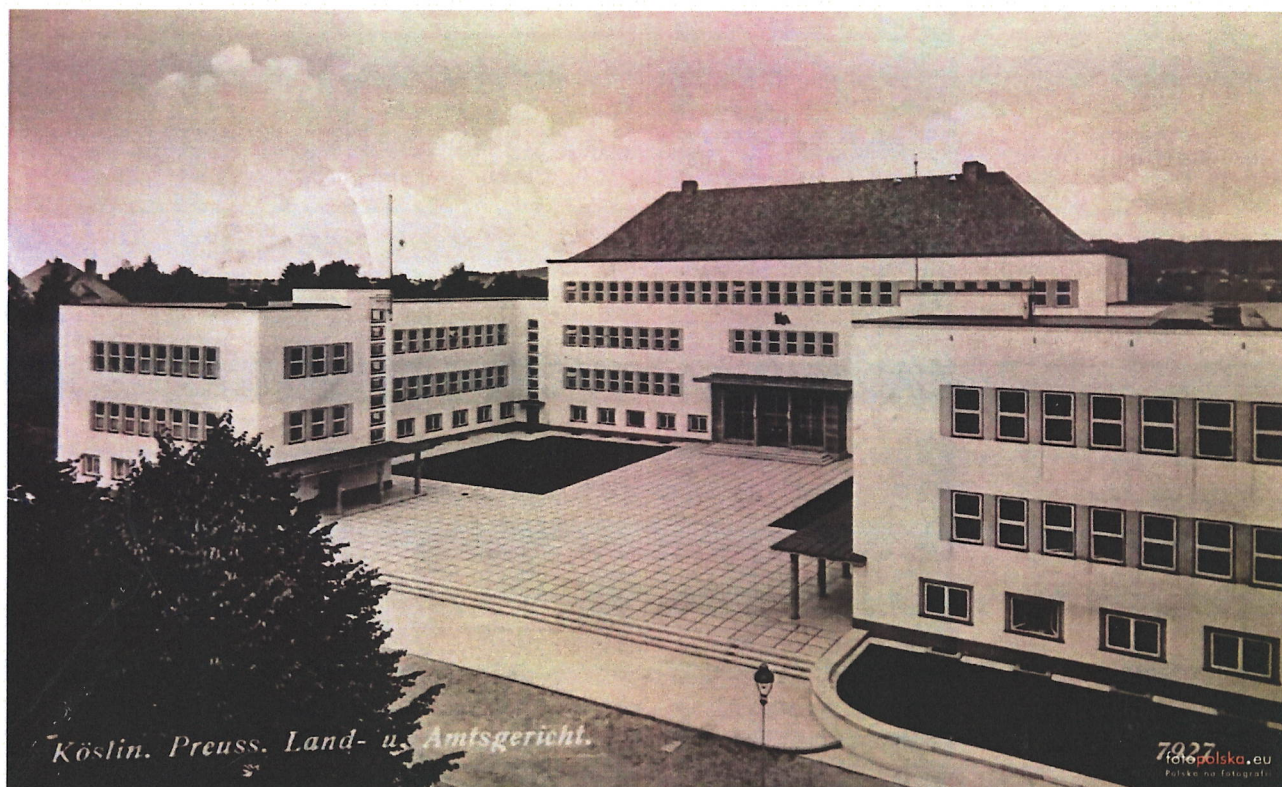
<https://architekturmuseum.ub.tu-berlin.de/index.php?p=51&SID=17240092411771>

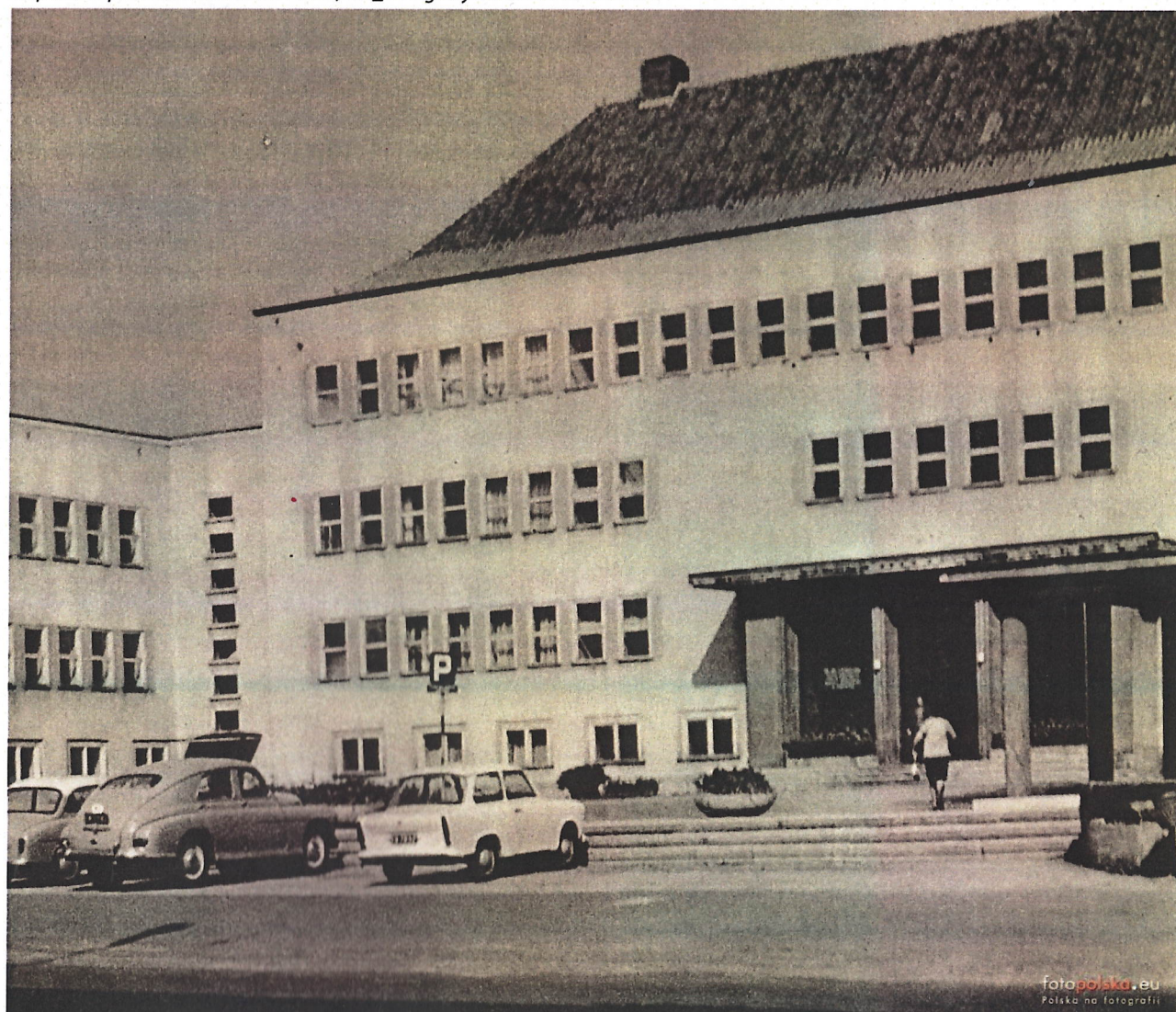
Köslin. Preussisches Land- u. Amtsgericht.

7726

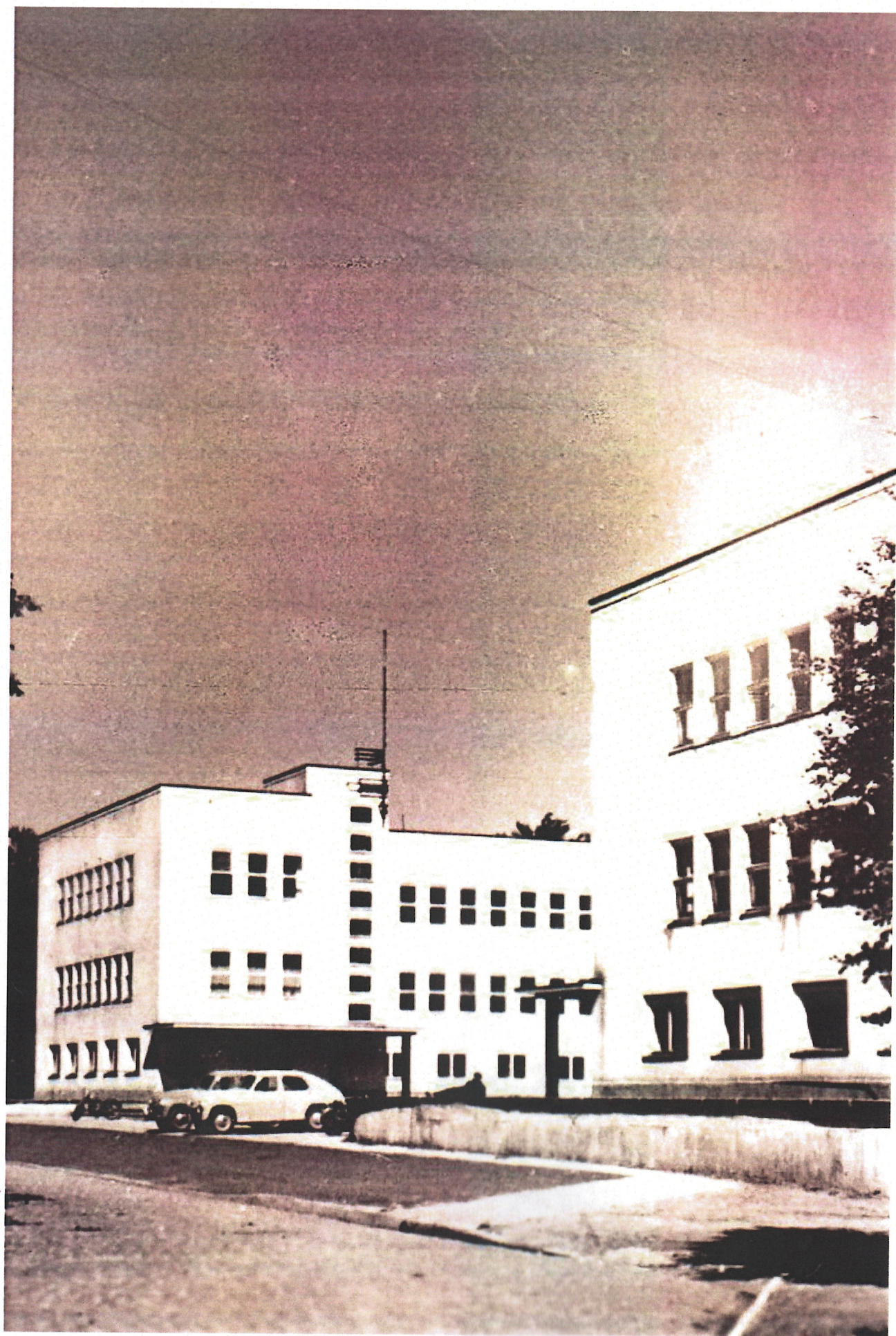
fot. 2. Koszalin, budynek sądu, 1938 rok https://fotopolska.eu/Koszalin/b76376,Sad_Okregowy.html?f=312016-foto

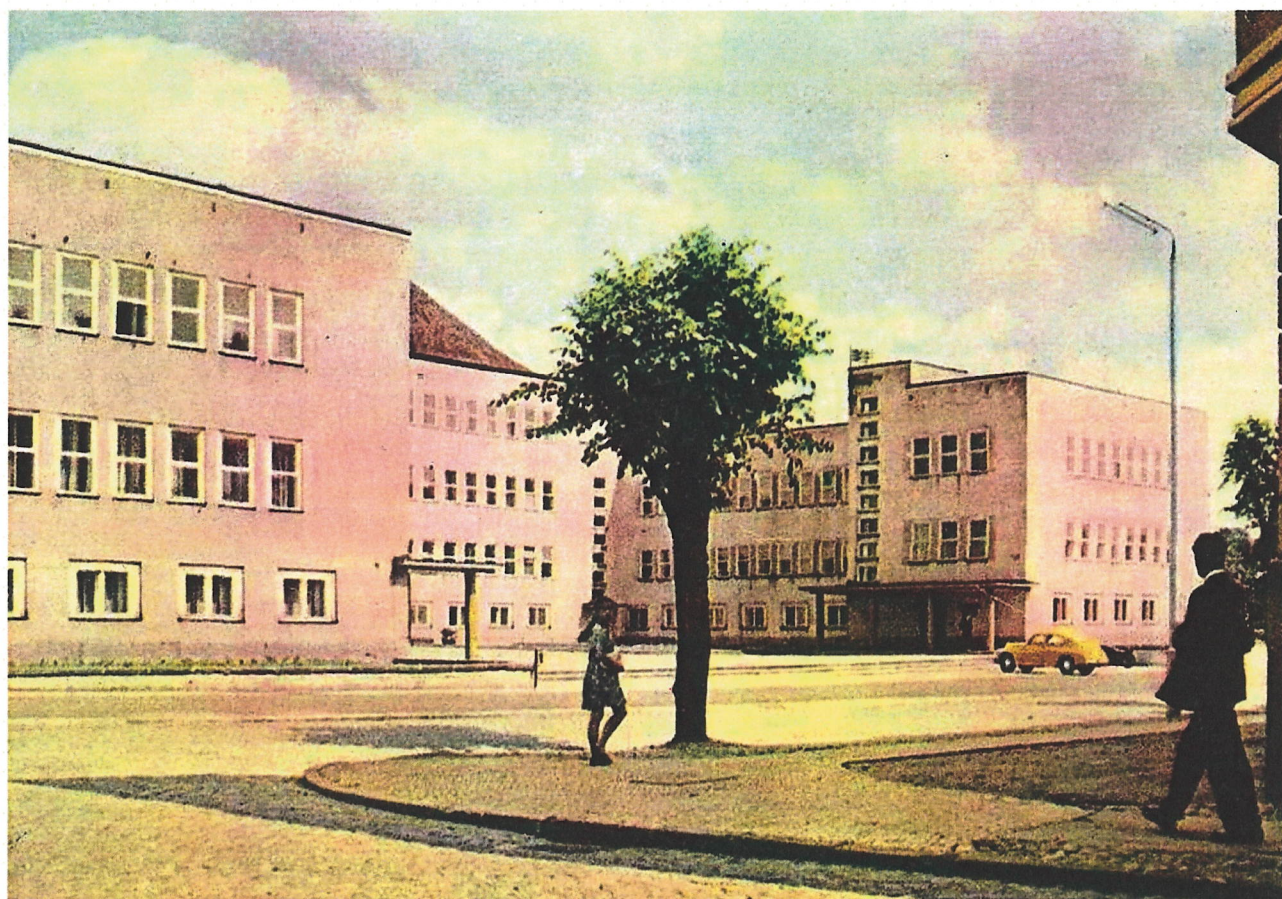
fot. 3. Koszalin, budynek sądu, 1935 rok
https://fotopolska.eu/Koszalin/b76376,Sad_Okregowy.html?f=2328450-foto

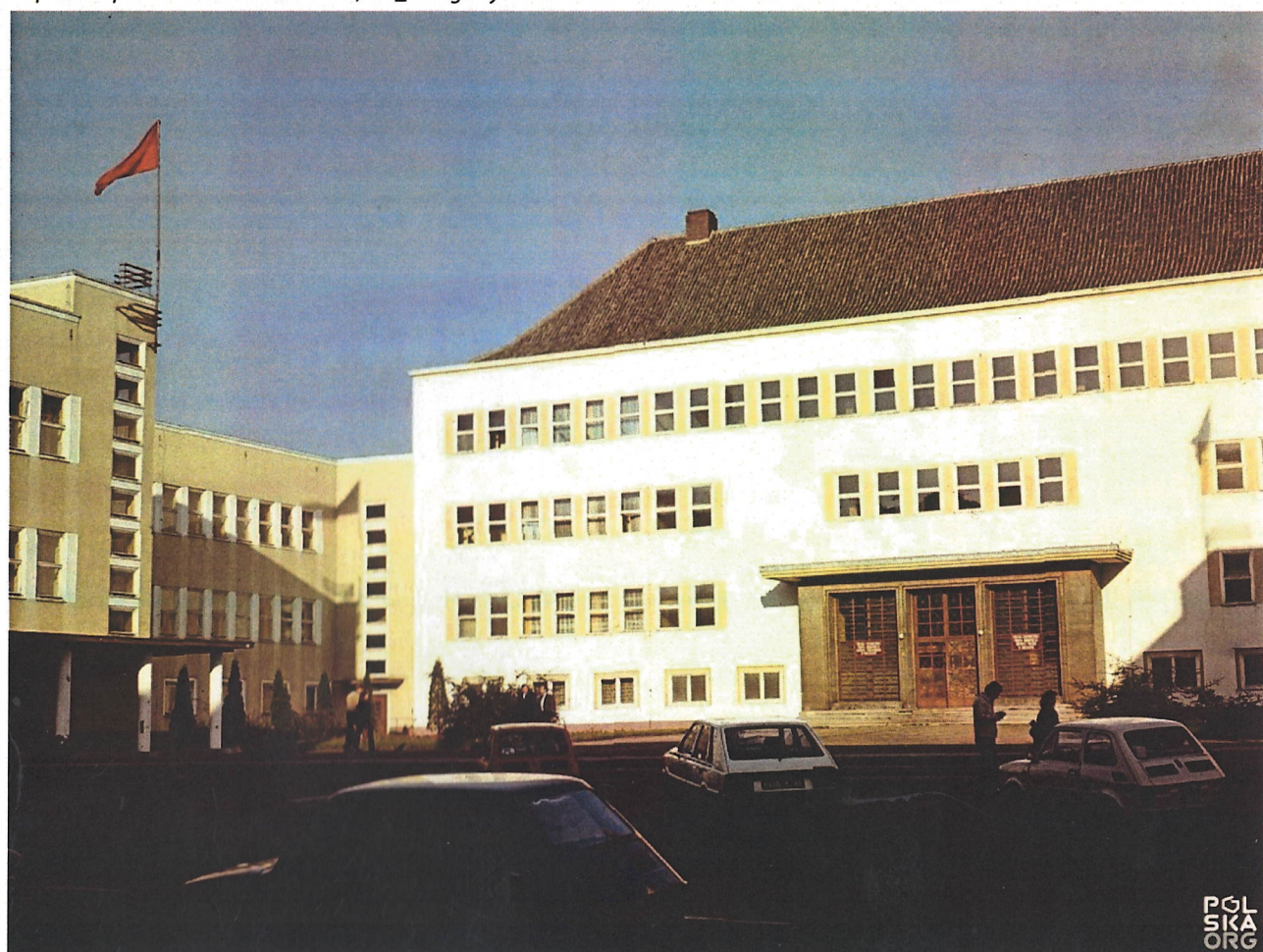
fot. 4. Koszalin, budynek sądu, 1965 - 69 rok
https://fotopolska.eu/Koszalin/b76376,Sad_Okregowy.html?f=2328450-foto

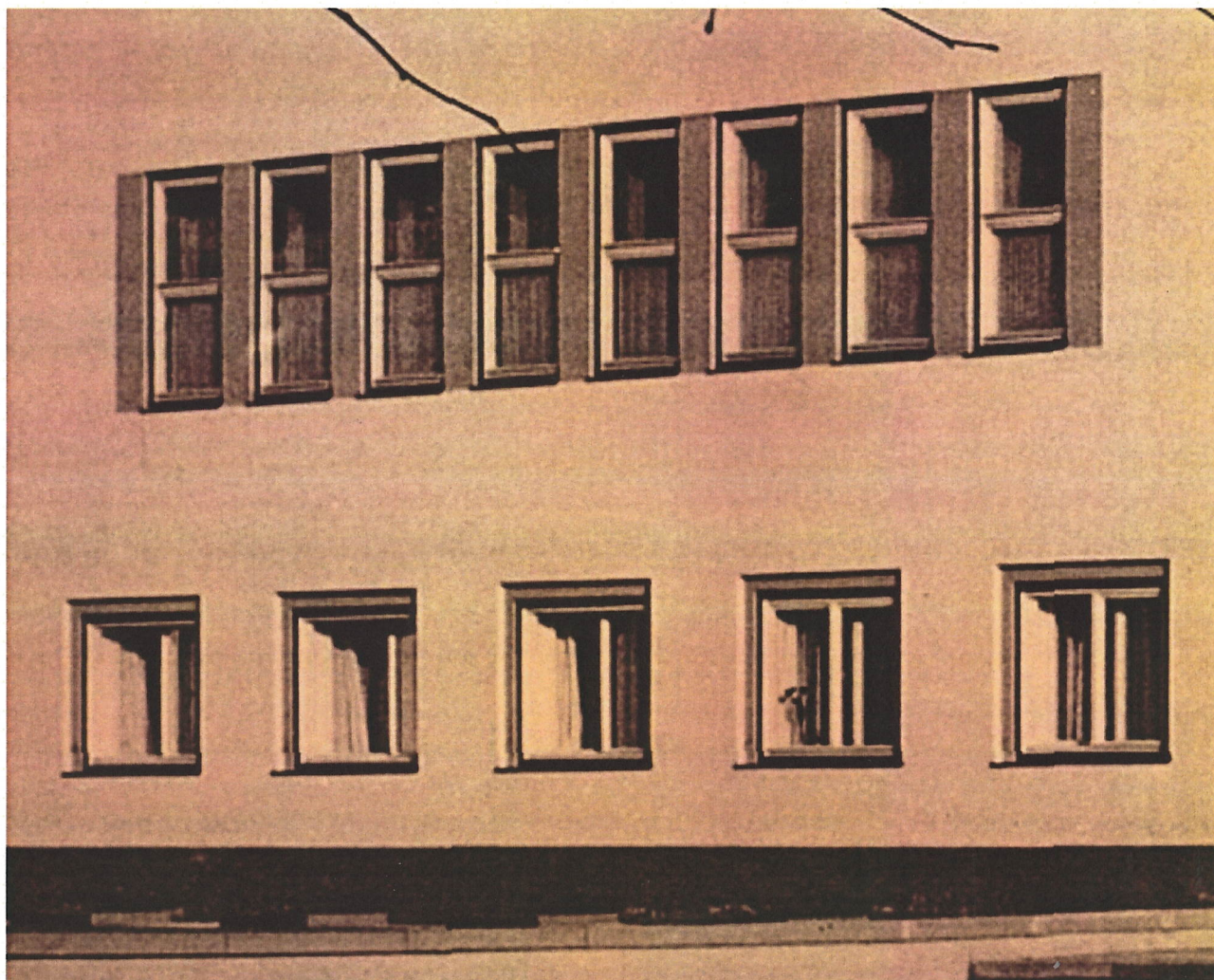
fot. 5. Koszalin, budynek sądu, 1960 rok
https://fotopolska.eu/Koszalin/b76376,Sad_Okregowy.html?f=2328450-foto

fot. 6. Koszalin, budynek sądu, 1961 - 63 rok
https://fotopolska.eu/Koszalin/b76376,Sad_Okregowy.html?f=2328450-foto

fot. 7. Koszalin, budynek sądu, 1961 - 63 rok
<https://polska-org.pl/8972802,foto.html?idEntity=7827523>

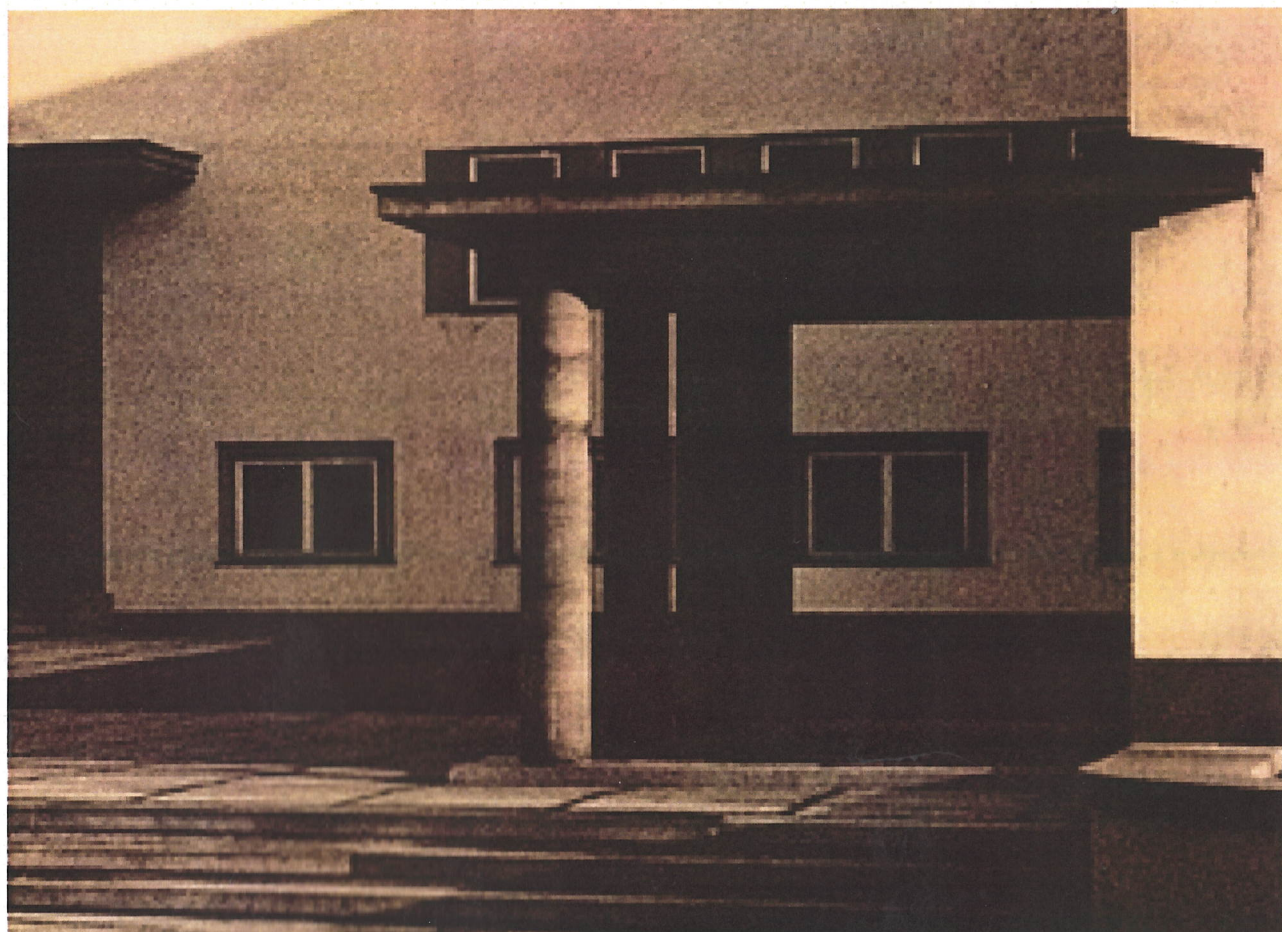
fot. 8. Koszalin, budynek sądu, 1932 rok. Widoczna budowa okien oraz ościeży okiennych.
<https://architekturmuseum.ub.tu-berlin.de/index.php?p=51&SID=17240092411771>.

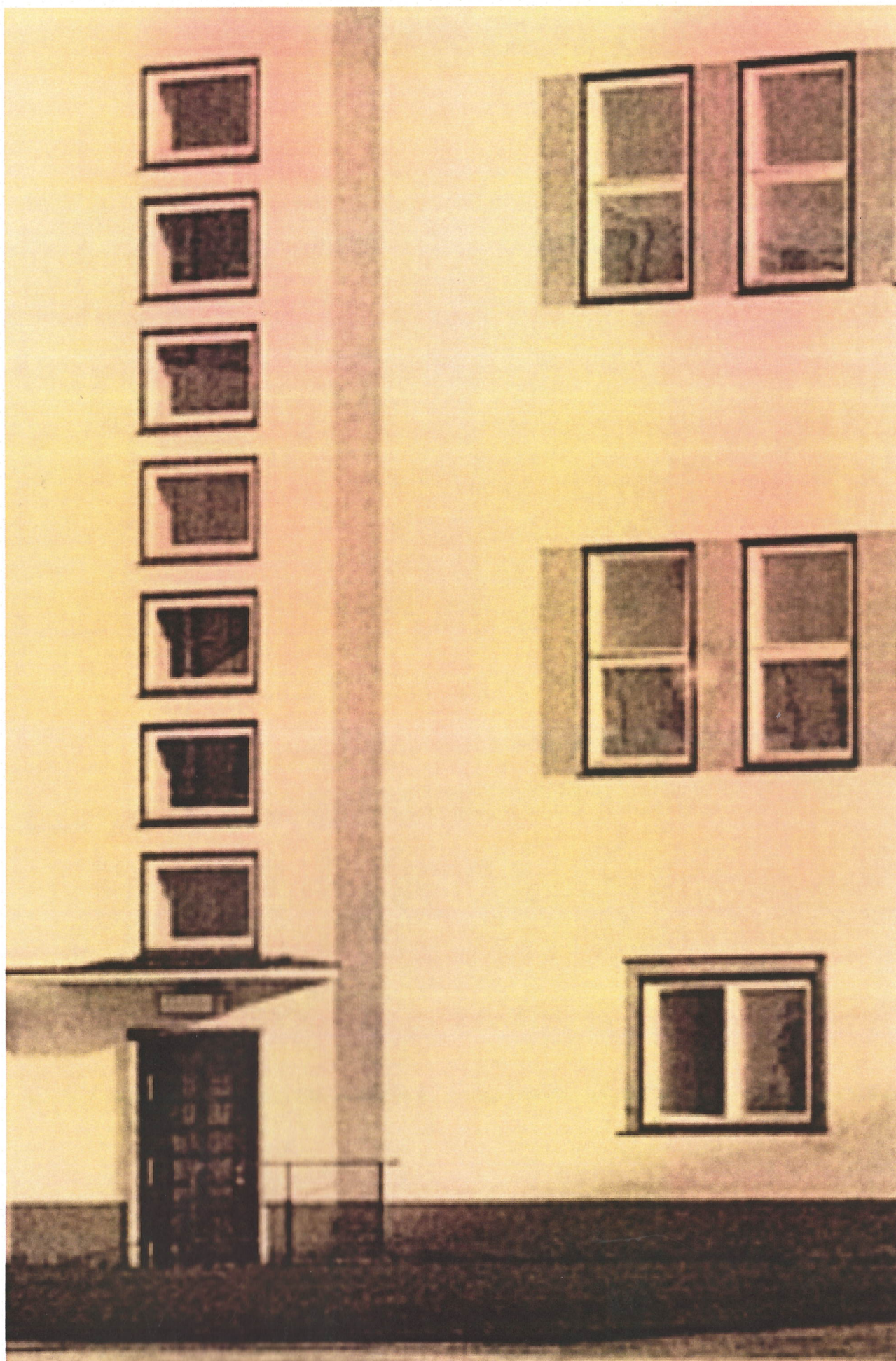
fot. 9. Koszalin, budynek sądu, 1932 rok. Widoczna budowa okien oraz ościeży okiennych.
<https://architekturmuseum.ub.tu-berlin.de/index.php?p=51&SID=17240092411771>

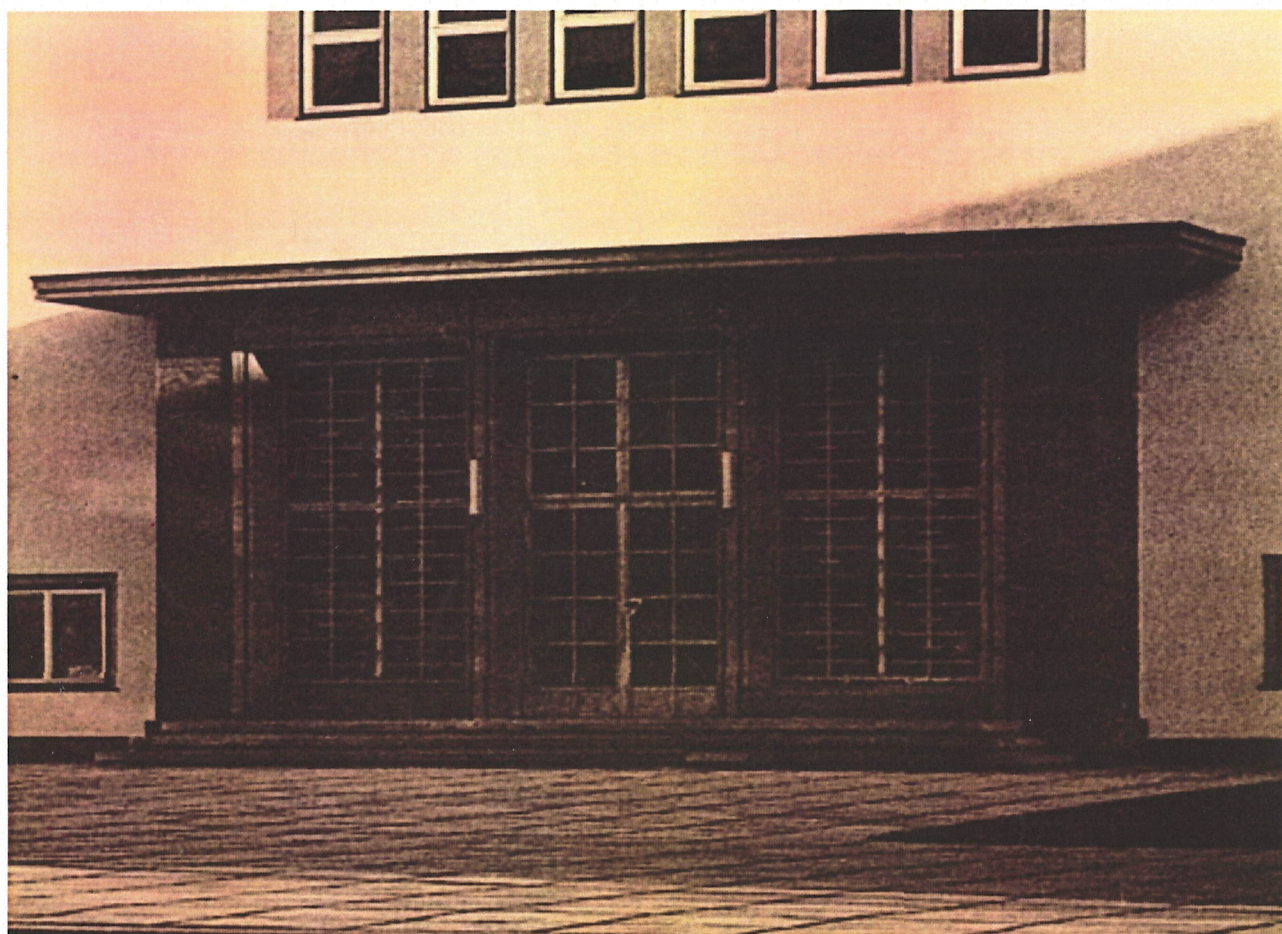
fot. 10. Koszalin, budynek sądu, 1932 rok. Widoczna budowa okien oraz ościeży okiennych.
<https://architekturmuseum.ub.tu-berlin.de/index.php?p=51&SID=17240092411771>

fot. 11. Koszalin, budynek sądu, 1932 rok. Widoczna budowa okien oraz ościeży okiennych.
<https://architekturmuseum.ub.tu-berlin.de/index.php?p=51&SID=17240092411771>

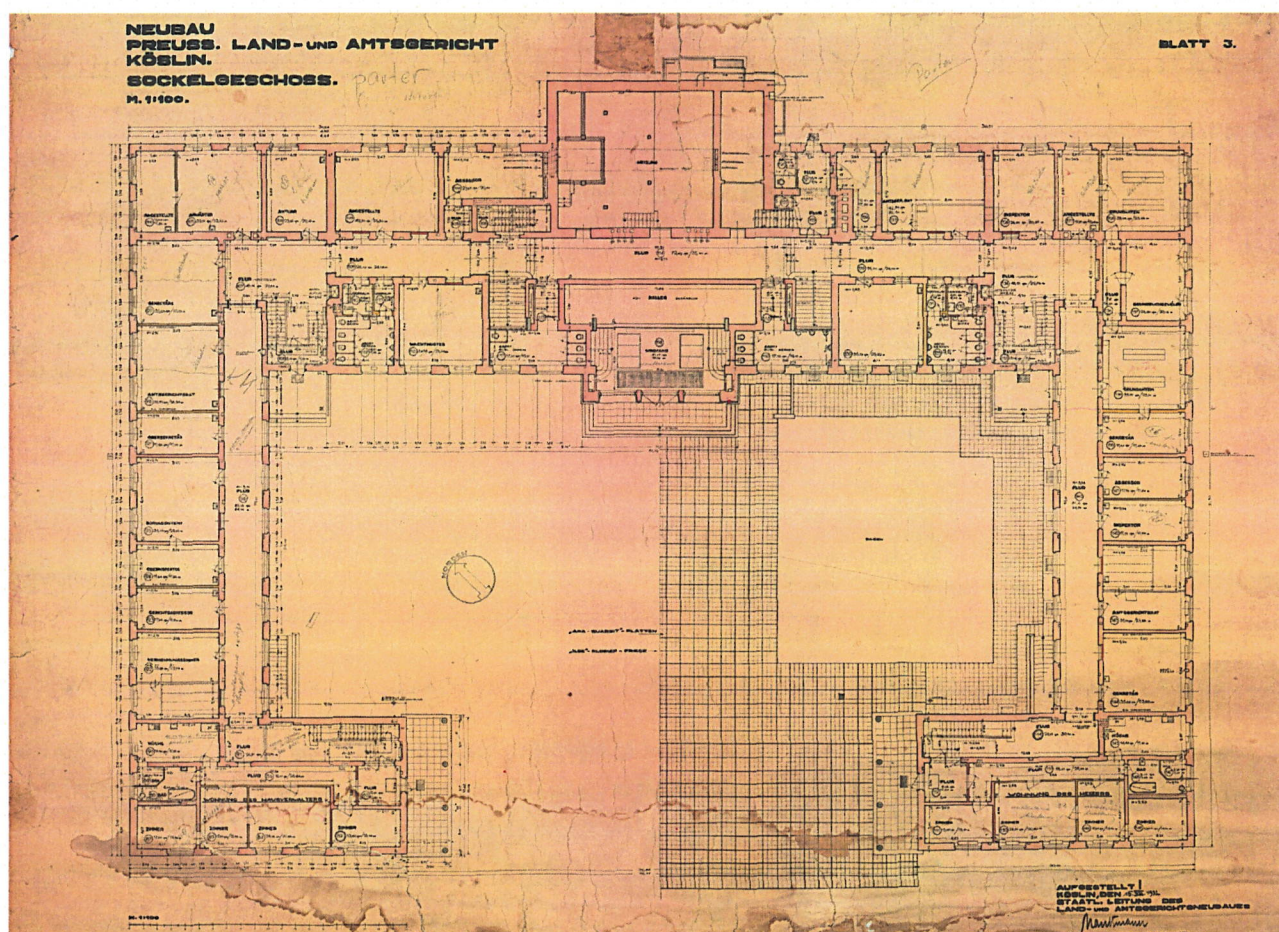
fot. 12. Koszalin, budynek sądu, 1932 rok. Widoczna budowa drzwi jednoskrzydłowych.
<https://architekturmuseum.ub.tu-berlin.de/index.php?p=51&SID=17240092411771>

fot. 13. Koszalin, budynek sądu, 1932 rok. Widoczna budowa i podziały drzwi i okien wejścia głównego.
<https://architekturmuseum.uh.tu-berlin.de/index.nhn?n=51&SID=17240092411771>

fot. 14. BKoszalin, budynek sądu, 1932 rok. Widoczna budowa i podziały drzwi i okien wejścia głównego.
<https://polska-org.pl/8972802,foto.html?idEntity=7827523>

fot. 15. Koszalin, budynek sądu, 15.08.1932 rok inwentaryzacja.

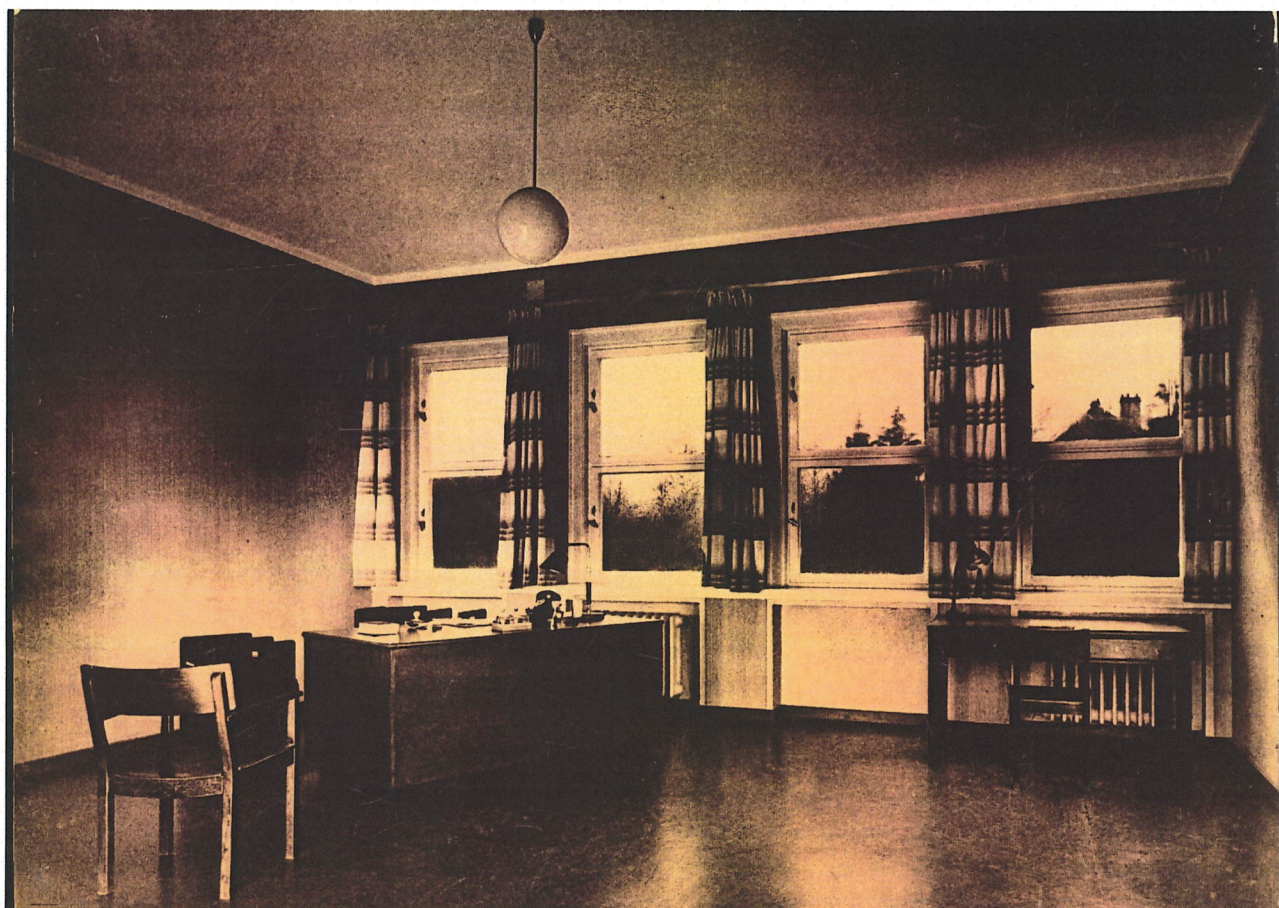

fot. 16. Koszalin, budynek sądu, 1932 rok. Sala rozpraw, widok wnętrza.

<https://architekturmuseum.ub.tu-berlin.de/index.php?p=51&SID=17240092411771>

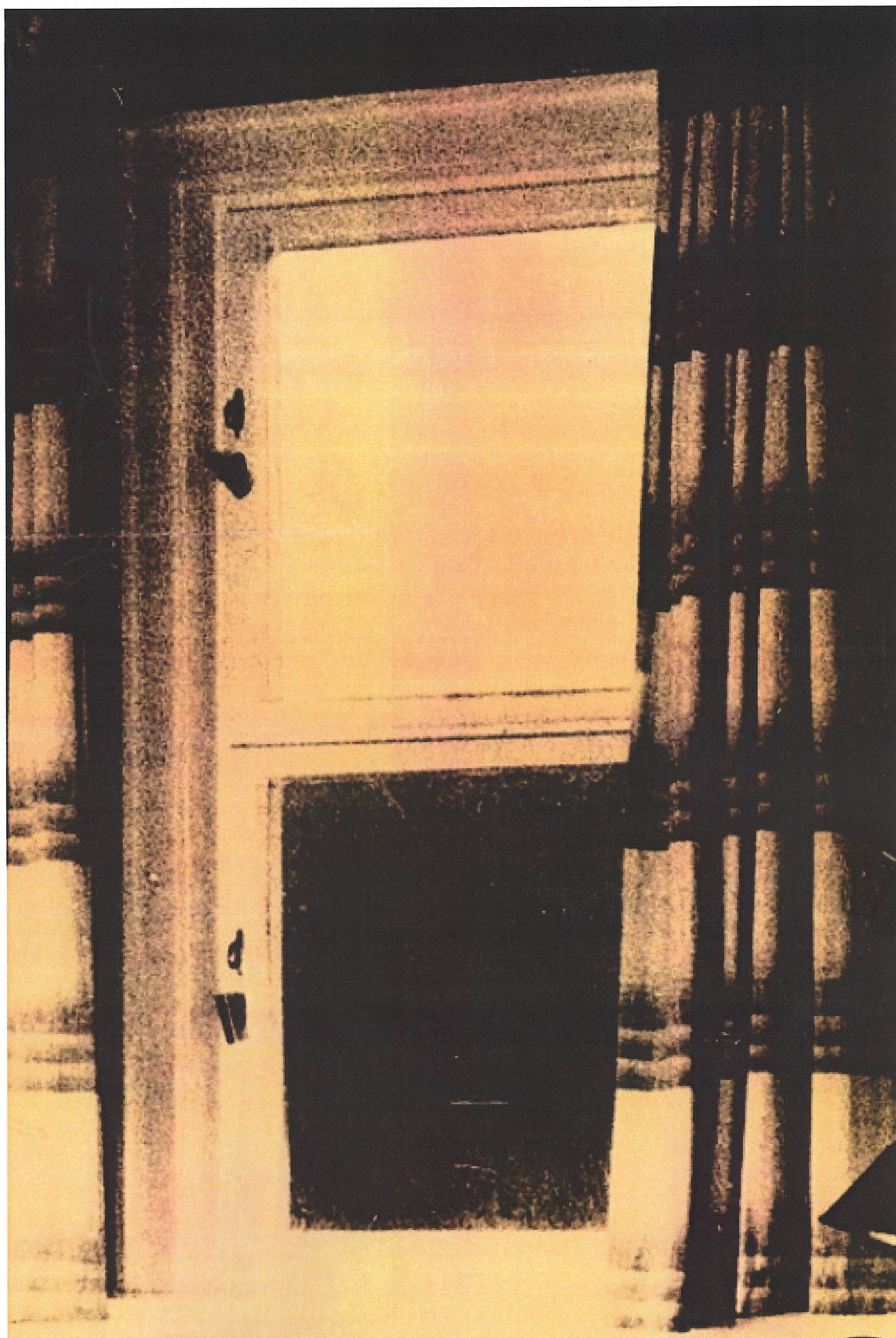
fot. 17. Koszalin, budynek sądu, 1932 rok. Sala posiedzeń, widok wnętrza.
<https://architekturmuseum.ub.tu-berlin.de/index.php?p=51&SID=17240092411771>

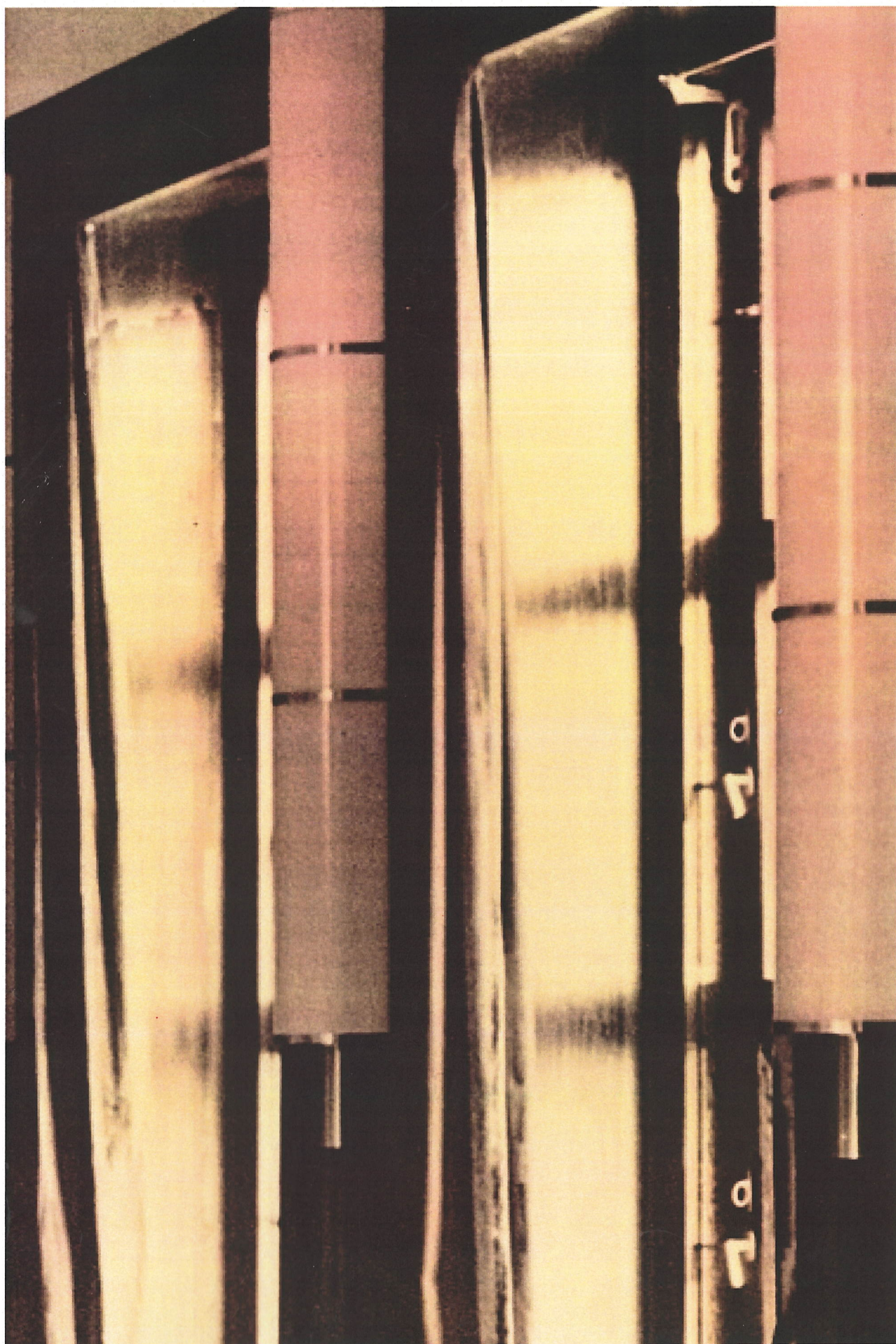
fot. 18. Koszalin, budynek sądu, 1932 rok. Powierzchnia biurowa, widok wnętrza.
<https://architekturmuseum.ub.tu-berlin.de/index.php?p=51&SID=17240092411771>

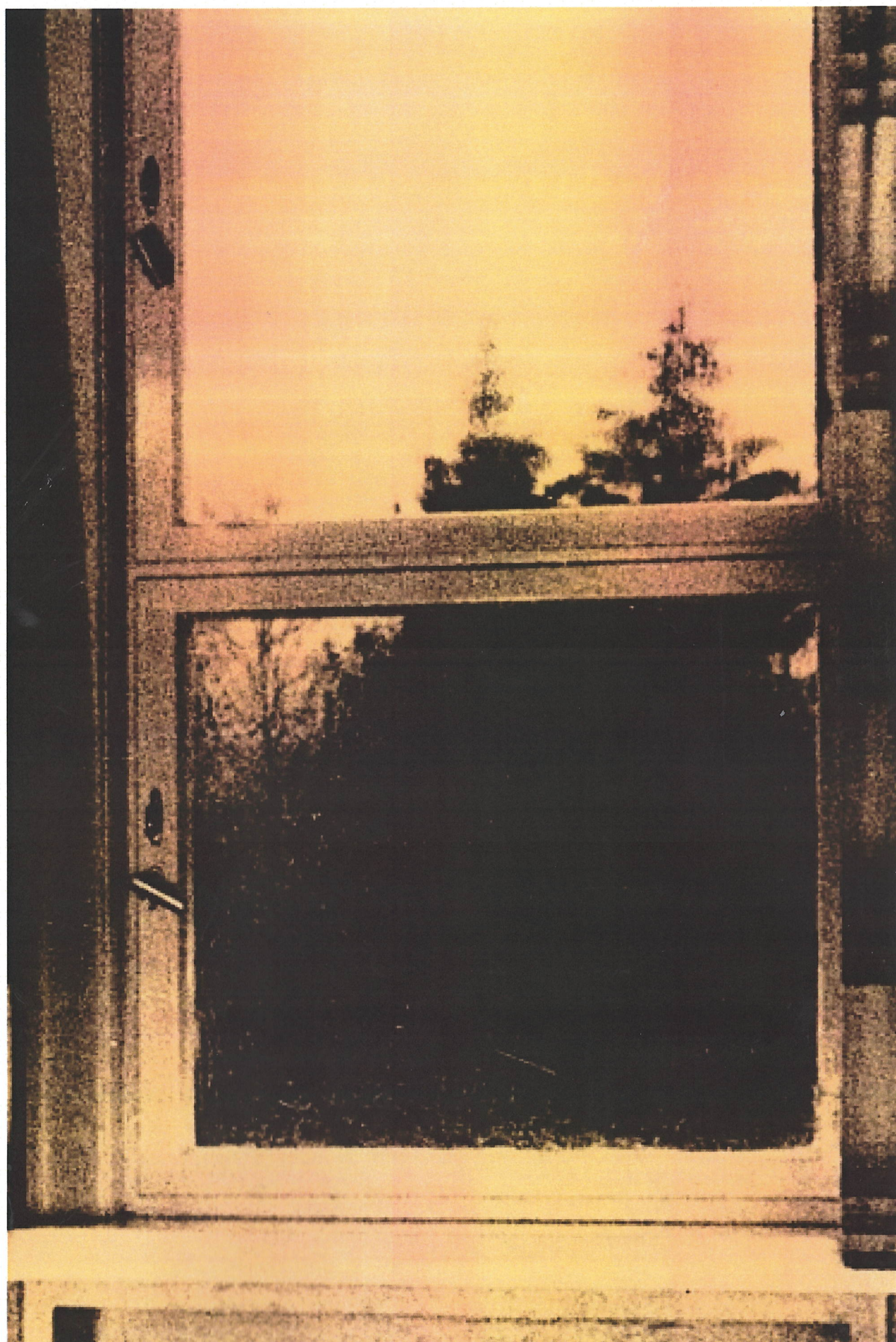
fot. 19. Koszalin, budynek sądu, 1932 rok. Sala przesłuchań ławy przysięgłych, widok wnętrza.
<https://architekturmuseum.ub.tu-berlin.de/index.php?p=51&SID=17240092411771>

fot. 20. Koszalin, budynek sądu, 1932 rok. Stolarka okienna z widocznymi podziałami oraz klamkami.
<https://architekturmuseum.ub.tu-berlin.de/index.php?p=51&SID=17240092411771>

fot. 21. Koszalin, budynek sądu, 1932 rok. Stolarka okienna z widocznymi podziałami oraz klamkami.
<https://architekturmuseum.ub.tu-berlin.de/index.php?p=51&SID=17240092411771>

fot. 22. Koszalin, budynek sądu, 1932 rok. Stolarka okienna z widocznymi podziałami oraz klamkami.
<https://architekturmuseum.ub.tu-berlin.de/index.php?p=51&SID=17240092411771>

fot. 23. Budynek Sądu Okręgowego - elewacja frontowa - stan sierpień 2024 roku.

fot. 24. Budynek Sądu Okręgowego - elewacja frontowa - stan sierpień 2024 roku.

fol. 25. Budynek Sądu Okręgowego - elewacja frontowa - stan sierpień 2024 roku.

fol. 26. Budynek Sądu Okręgowego - wejście główne elewacji frontowej - stan sierpień 2024 roku.

fot. 27. Budynek Sądu Okręgowego - wejście główne elewacji frontowej, stolarka drzwiowa i okienna wymieniona w 1997 roku - stan sierpień 2024 roku.

fot. 28. Budynek Sądu Okręgowego - wejście główne elewacji frontowej, stolarka drzwiowa i okienna wymieniona w 1997 roku - stan sierpień 2024 roku.

fot. 29. Budynek Sądu Okręgowego - wejście główne elewacji frontowej, stolarka drzwiowa i okienna wymieniona w 1997 roku - widoczne „ześlępięcie” okładzin z trawertynu - stan sierpień 2024 roku.

fot. 30. Budynek Sądu Okręgowego - wejście główne elewacji frontowej, stolarka drzwiowa i okienna wymieniona w 1997 roku - widoczne „ześlęgnięcie” i dezintegracja okładzin z trawertynu - stan sierpień 2024 roku.

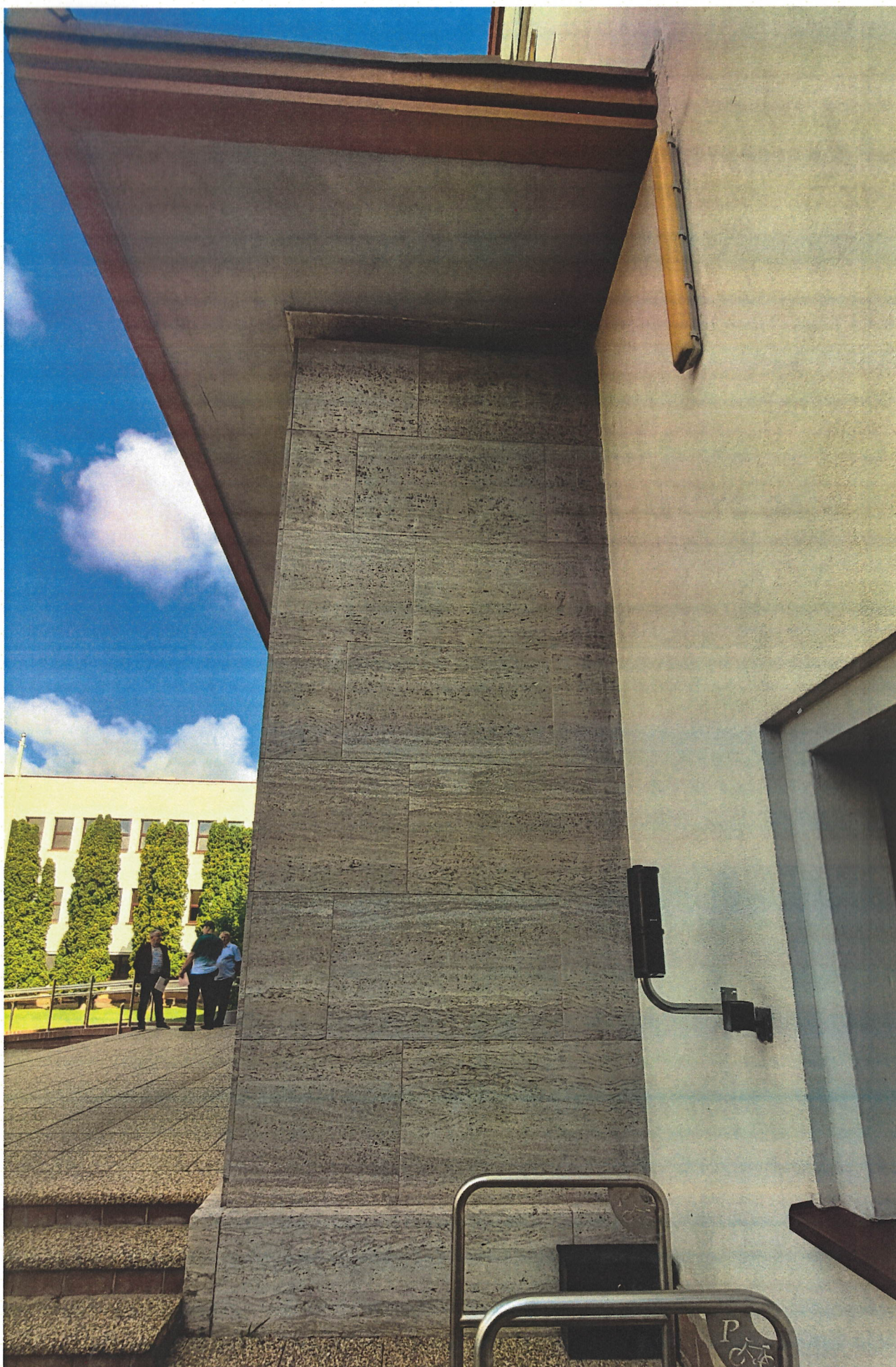
fol. 31. Budynek Sądu Okręgowego - wejście główne elewacji frontowej, stolarka drzwiowa wymieniona w 1997 rok

fol. 32. Budynek Sądu Okręgowego - wejście główne elewacji frontowej, stolarka drzwiowa wymieniona w 1997 rok

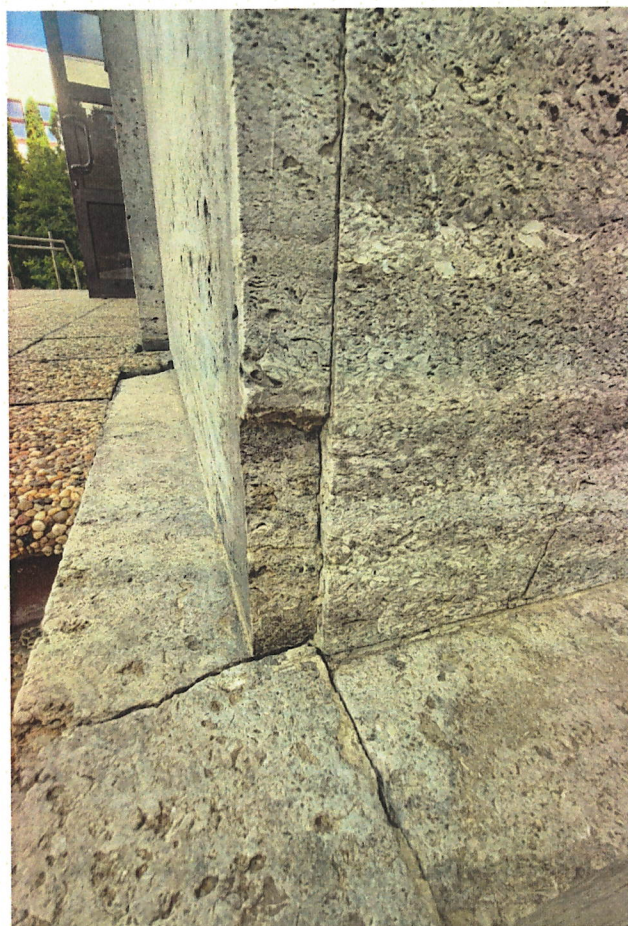
fot. 33. Budynek Sądu Okręgowego - wejście główne elewacji frontowej, stolarka drzwiowa wymieniona w 1997 rok

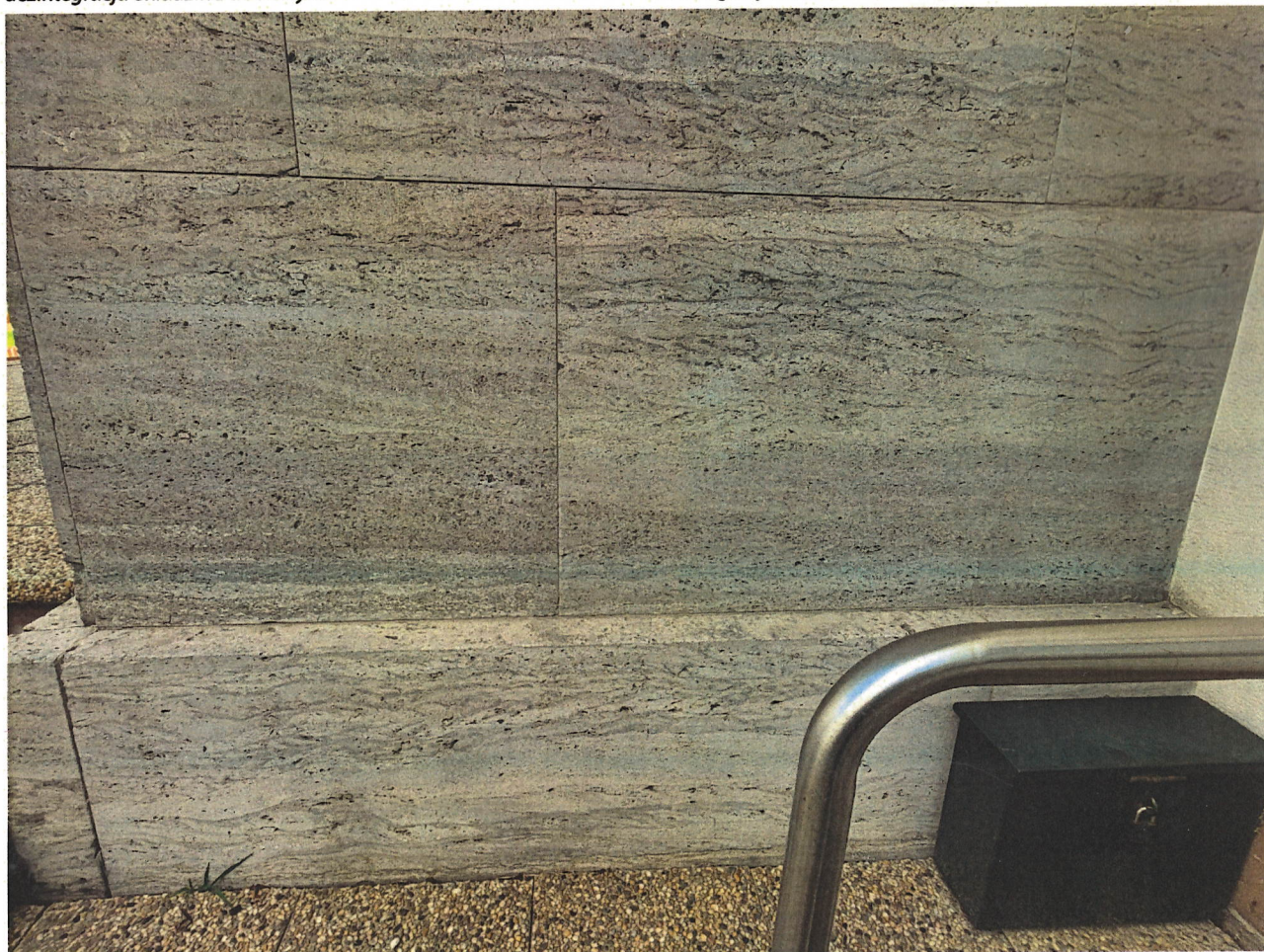
fot. 34. Budynek Sądu Okręgowego - wejście główne elewacji frontowej, widoczne „ześlępnienie” i dezintegracja okładzin z trawertynu.

fot. 35. Wejście główne elewacji frontowej, widoczne „ześlępnienie” i dezintegracja okładzin z trawertynu.

fot. 36. Wejście główne elewacji frontowej, widoczne „ześlępnienie” i dezintegracja okładzin z trawertynu.

fot. 37. Budynek Sądu Okręgowego - wejście główne elewacji frontowej, widoczne „ześlępnienie” i dezintegracja okładzin z trawertynu.

fot. 38. Budynek Sądu Okręgowego - cokół ze szlachetnej wyprawy mineralnej z gruboziarnistym żółtym kruszywem klinkierowym, zdobiony ryflowaniem, widoczne łuszczące się wtórne wyprawy nałożone na oryginalne zdobienia.

fot. 39. Budynek Sądu Okręgowego - cokół ze szlachetnej wyprawy mineralnej z gruboziarnistym żółtym kruszywem klinkierowym, zdobiony ryflowaniem.

SPRAWOZDANIE Z BADAŃ PRZEPROWADZONYCH PRZY OŚCIEŻU OKIENNYM BUDYNKU SĄDU OKRĘGOWEGO W KOSZALINIE.

LP.	NR PRÓBK	OPIS	RODZAJ BADANIA
1	1a	Ościeże okienne elewacji frontowej	STRATYGRAFIA
2	1b	Ościeże okienne elewacji frontowej	STRATYGRAFIA
3	1c	Ościeże okienne elewacji frontowej	STRATYGRAFIA
4	2	Ościeże okienne elewacji frontowej	STRATYGRAFIA

Wykonanie odkrywek i przeprowadzenie badań konserwatorskich w celu wydania zaleceń konserwatorskich dla budynku Sądu Okręgowego w Koszalinie

1. ZAKRES ODKRYWEK I BADAŃ:

a/ Ościeże okienne elewacji frontowej

2. CEL I ZAKRES BADAŃ

- Ustalenie budowy warstwowej w pobranych próbkach.

3. METODYKA BADAŃ

2.1. USTALENIE BUDOWY WARSTWOWEJ

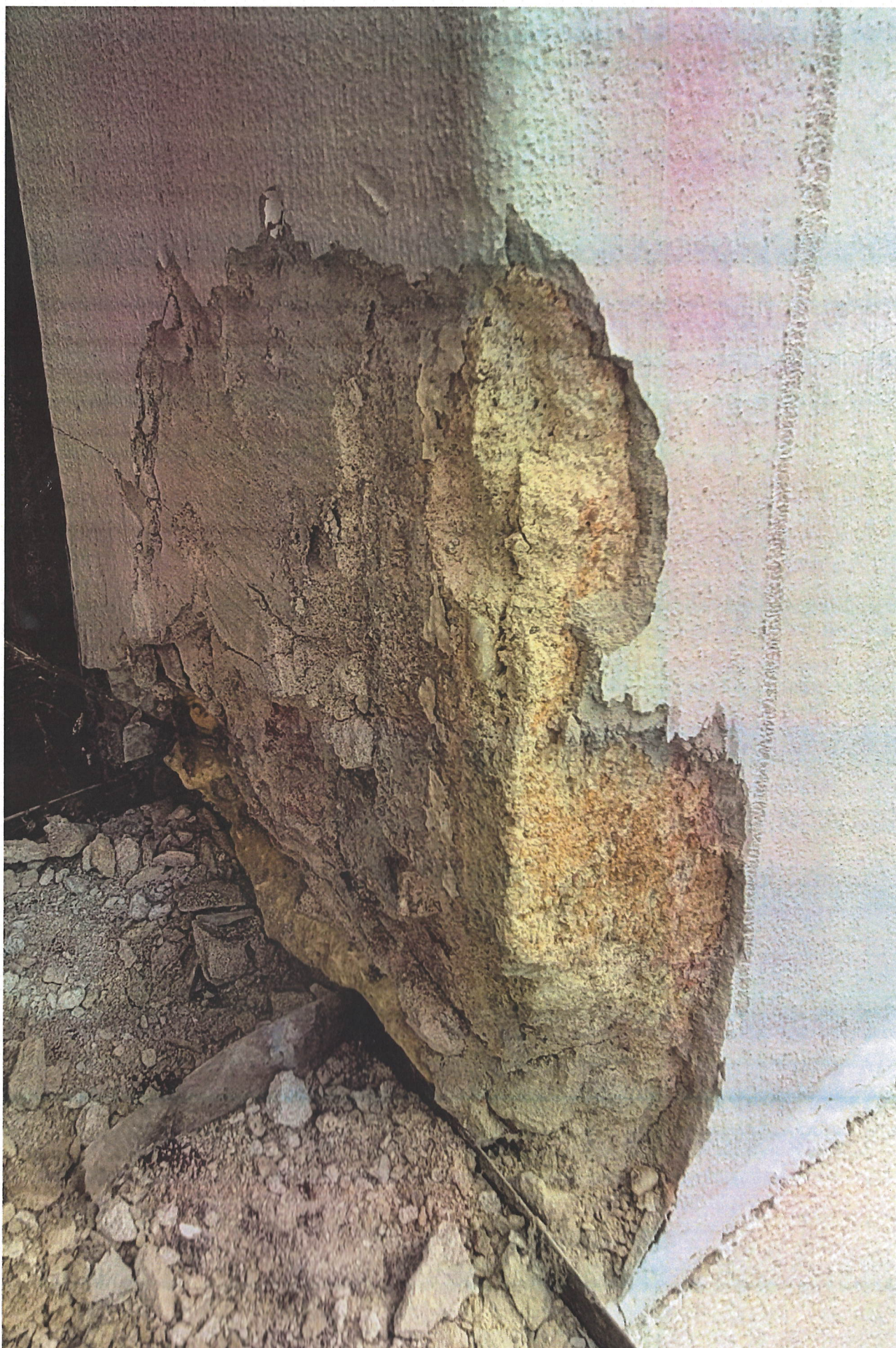
Próbki przeznaczone do stratygrafii zatopiono w żywicy modyfikowanej Premacryl Plus.

Następnie bok utwardzonej kostki żywicy, do którego bezpośrednio przylegała próbka, wyszlifowano papierami ściernymi o coraz mniejszej gradacji do 2500.

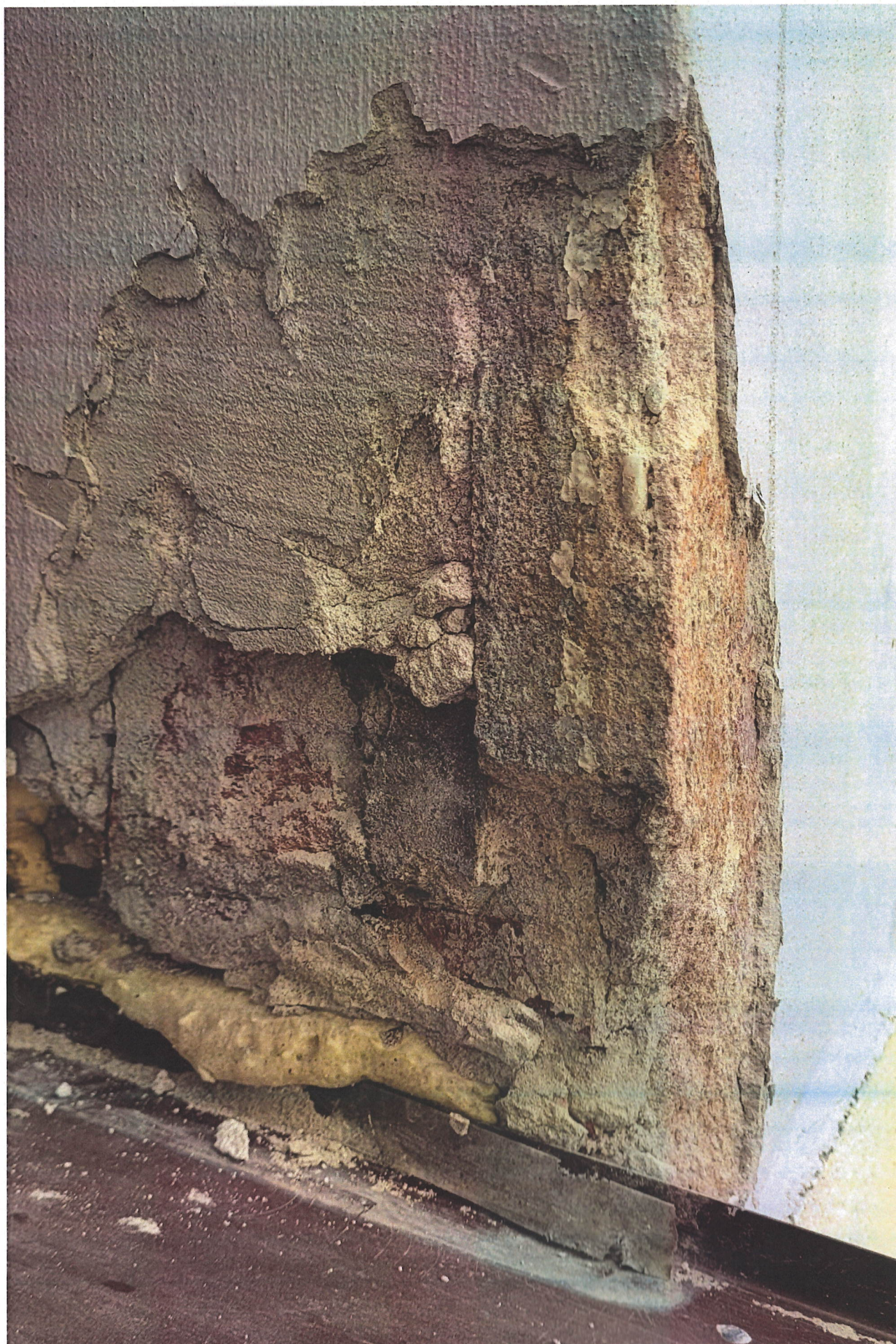
Tak przygotowaną próbkę oglądano w kropli wody za pomocą mikroskopu stereoskopowego Delta Optical. Fotografie mikroskopowe przekrojów stratygraficznych wykonano za pomocą aparatu cyfrowego pełnoklatkowego Canon EOS 6D MARK II połączonego z wymienionym wyżej mikroskopem.

fot. 71. Ościeże okienne elewacji frontowej budynku Sądu Okręgowego w Koszalinie - widoczna okładzina ze szlachetnej wyprawy mineralnej z gruboziarnistym żółtym kruszywem klinkierowym odsłonięta spod wtórnych warstw zapraw.

fot. 72. Ościeże okienne elewacji frontowej budynku Sądu Okręgowego w Koszalinie - widoczna okładzina ze szlachetnej wyprawy mineralnej z gruboziarnistym żółtym kruszywem klinkierowym odsłonięta spod wtórnych warstw zapraw.

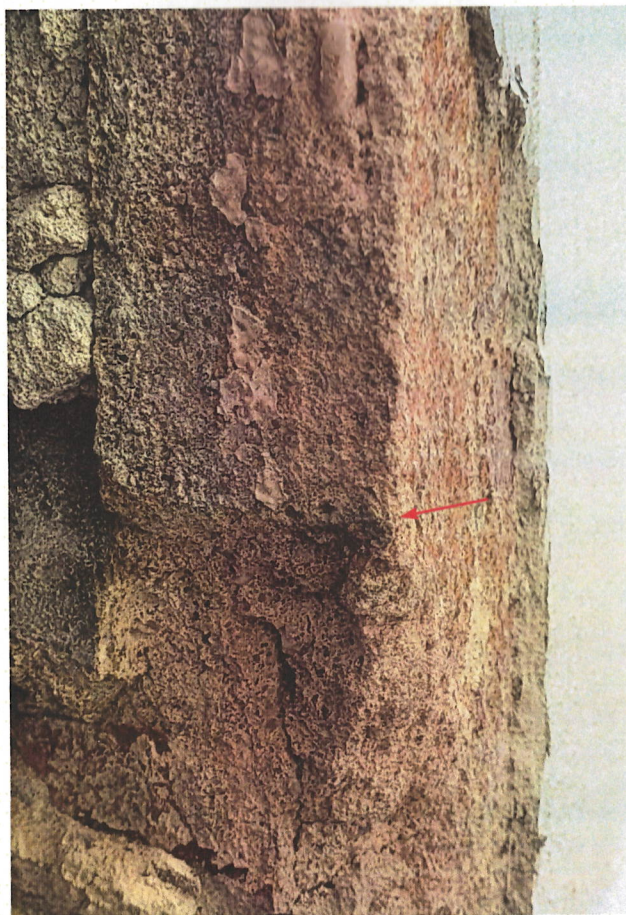

fot. 73. Ościeże okienne elewacji frontowej budynku Sądu Okręgowego w Koszalinie - widoczna okładzina ze szlachetnej wyprawy mineralnej z gruboziarnistym żółtym kruszywem klinkierowym odsłonięta spod wtórnych warstw zapraw.

fot. 74. Ościeże okienne elewacji frontowej budynku Sądu Okręgowego w Koszalinie - widoczna okładzina ze szlachetnej wyprawy mineralnej z gruboziarnistym żółtym kruszywem klinkierowym odsłonięta spod wtórnych warstw zapraw.

STRATYGRAFIA— PRÓBKA 1

Warstwy chronologicznie:

1a

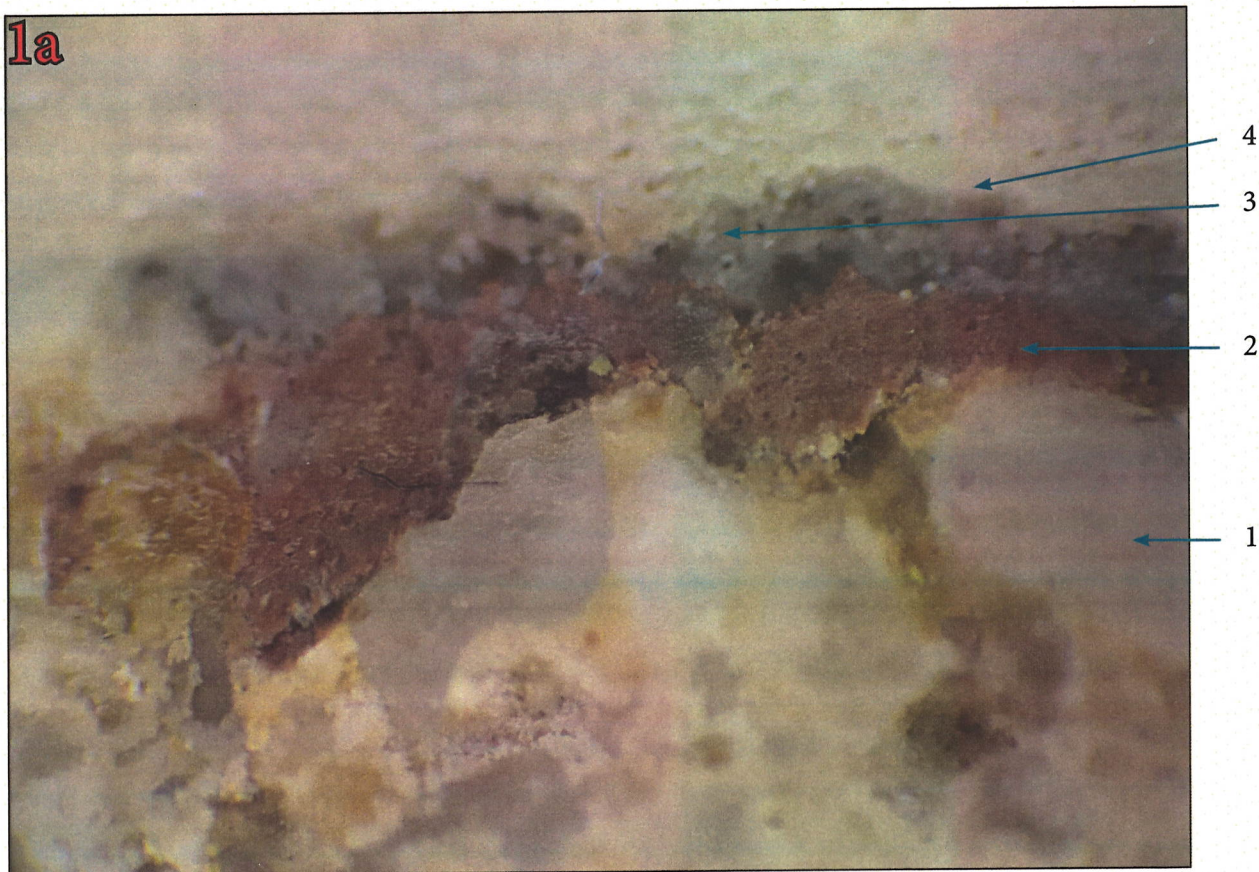
1. - wyprawa mineralna
2. - czerwona - wtórna
3. - tynk cementowy - wtórny
4. - kremowa

1b

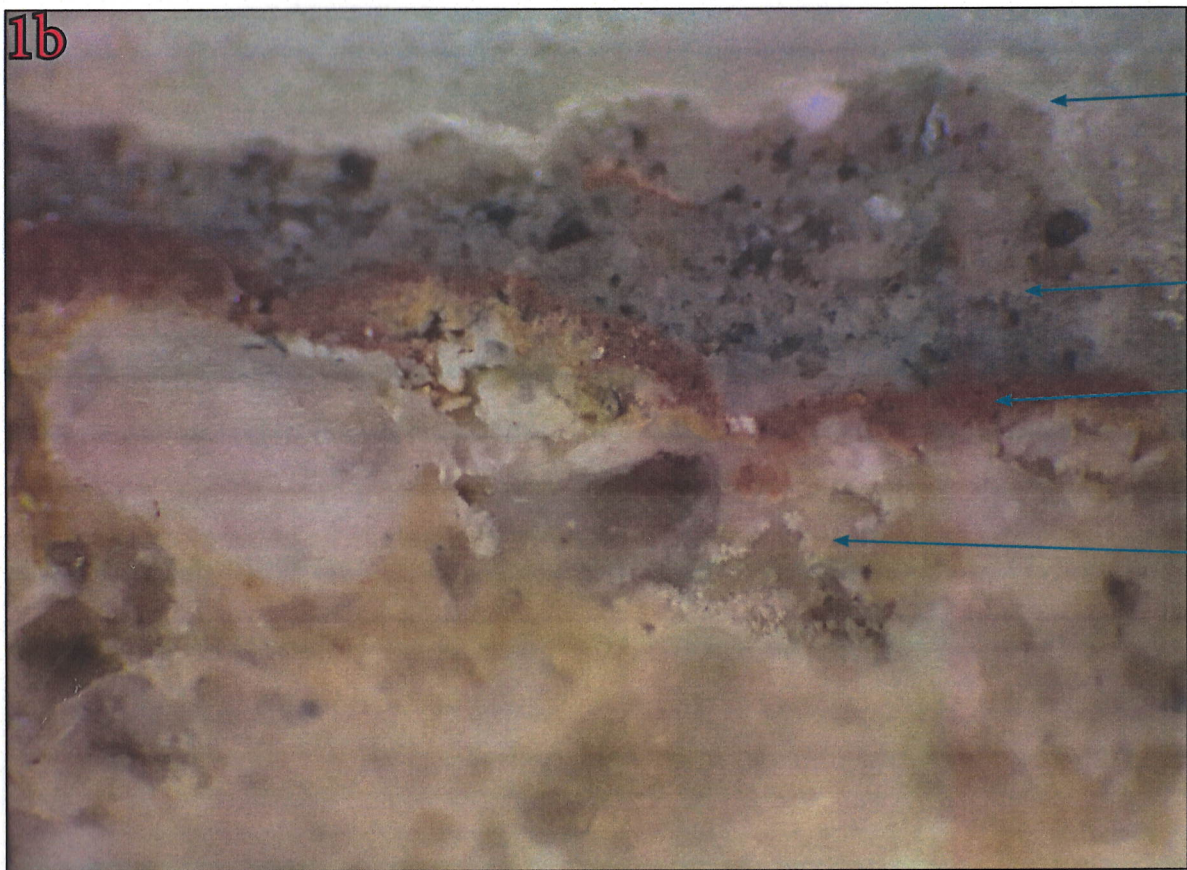
1. - wyprawa mineralna
2. - czerwona - wtórna
3. - tynk cementowy - wtórny
4. - kremowa

1c

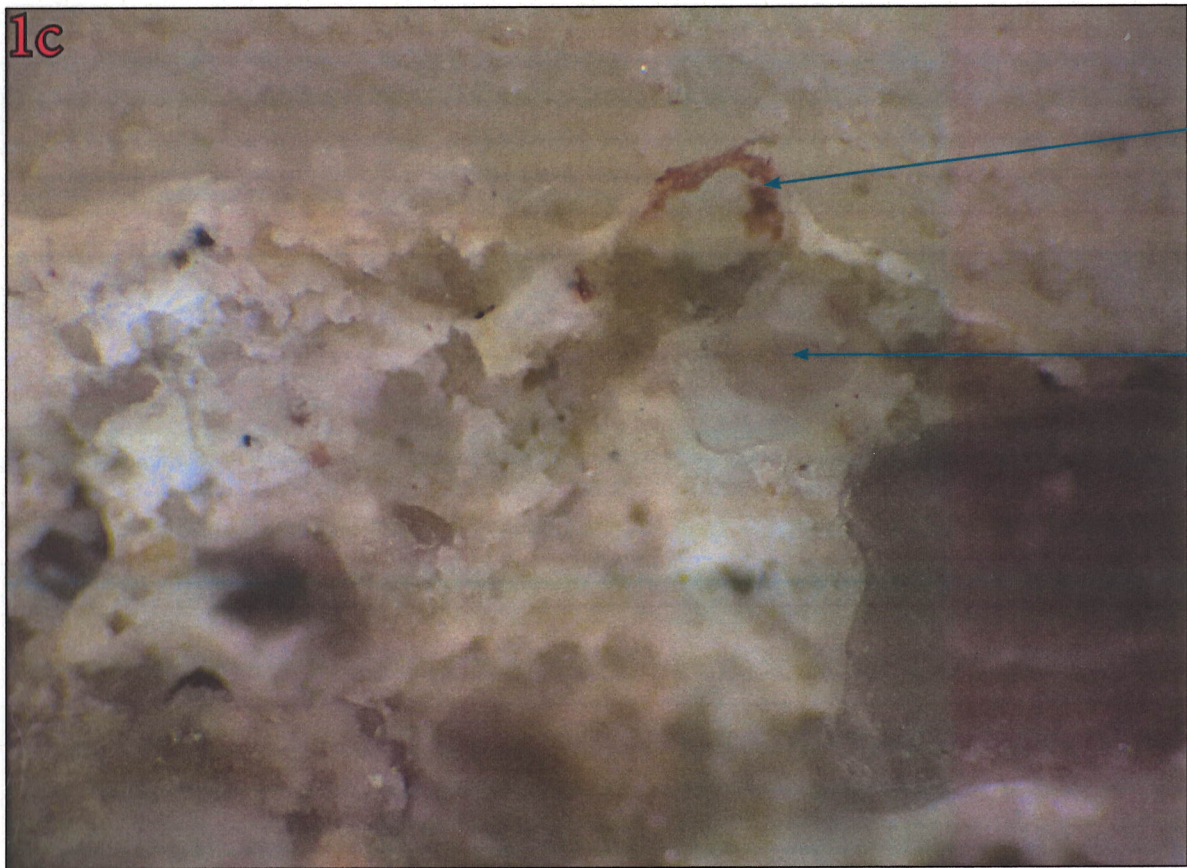
1. - wyprawa mineralna
2. - czerwona - wtórna

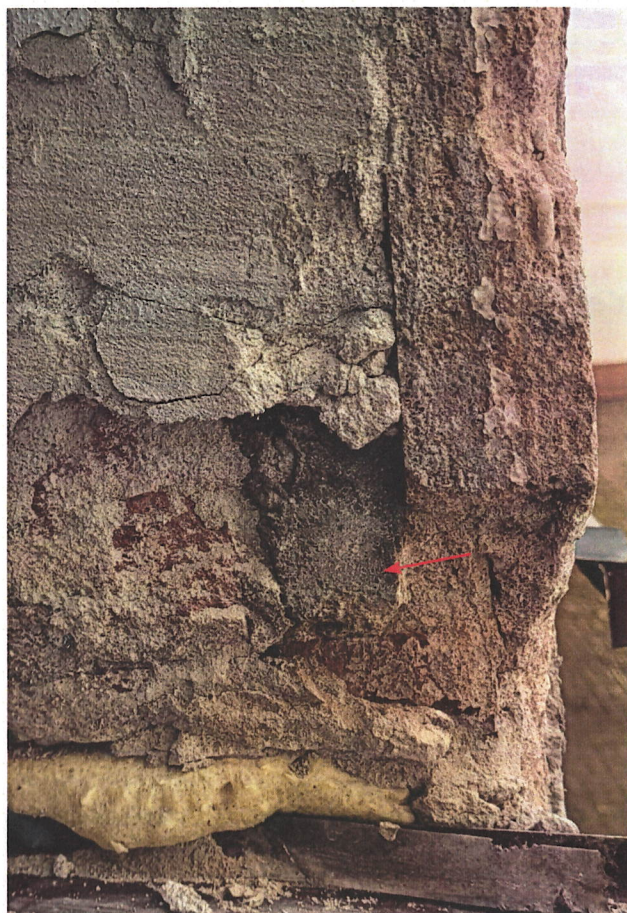
1b

1c

STRATYGRAFIA— PRÓBKA 2

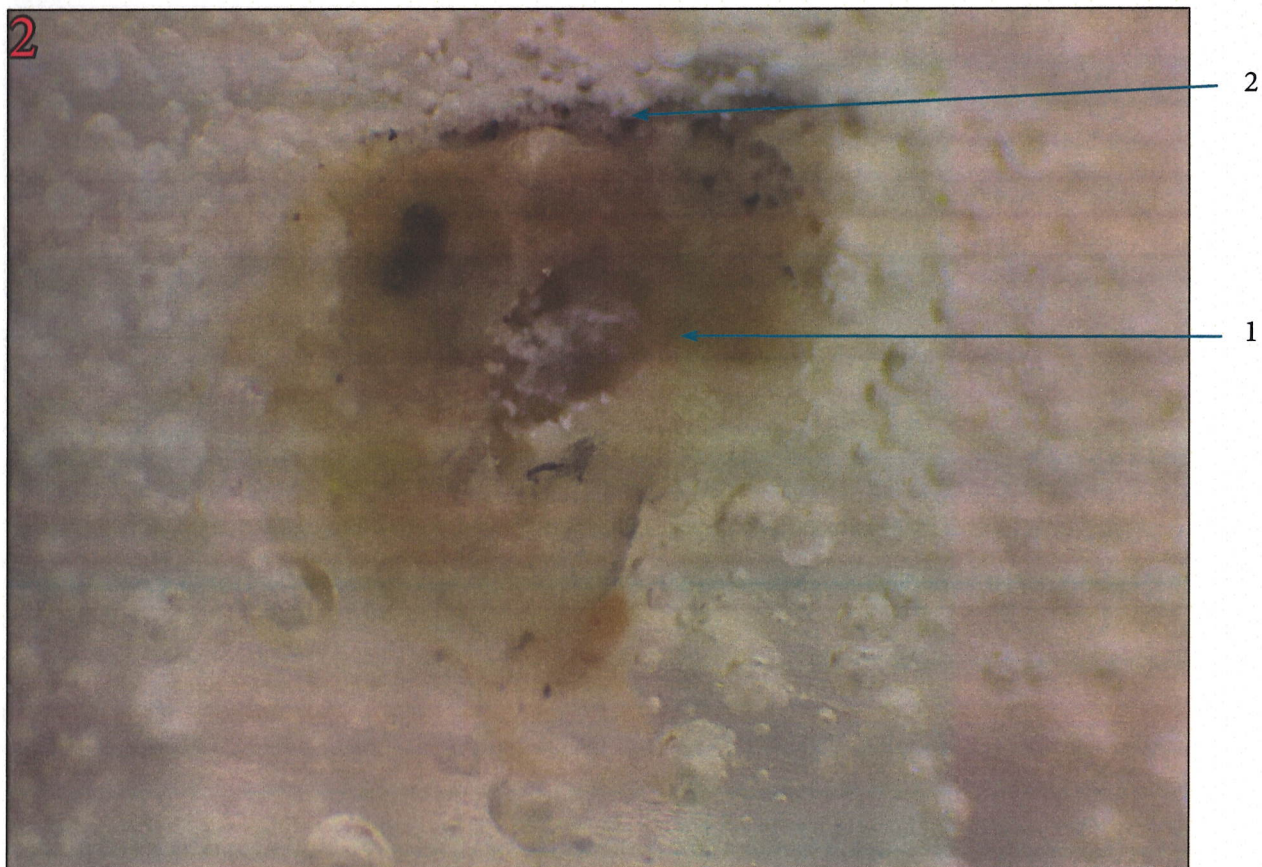

Warstwy chronologicznie:

2

1. - wyprawa mineralna

2. - szara

WNIOSKI

W wyniku przeprowadzonej wstępnej kwerendy, badań laboratoryjnych oraz oględzin in situ stwierdzono, iż w pobranych próbkach znajdują się warstwy historyczne, z czasu budowy obiektu. Ościeża okienne oryginalnie obłożone były prefabrykowanymi płytami ze szlachetnej wyprawy mineralnej z gruboziarnistym żółtym kruszywem klinkierowym. Podczas odsłaniania elewacji spod wtórnych zapraw cementowych należy zwrócić szczególną uwagę na to czy prefabrykowane fragmenty ze sztucznego kamienia nie posiadały zdobień takich jak: ryflowanie, groszkowanie.

Odsłonięte detale architektoniczne należy poddać konserwacji.

Glify okienne były malowane na szaro (bardzo dobrze widoczne odcienie na zdjęciach archiwalnych) w takim samym kolorze były zewnętrzne parapety okienne. Stolarka malowana była od zewnątrz i od wewnątrz na biało.

Monumentalne wejście główne wykonane zostało z kamienia naturalnego - z trawertynu - który wystawiony na ekspozycję zewnętrzną z czasem ulega tzw. „ześlepnięciu” - szarzeje, matowieje oraz na jego powierzchni wytrącają się nawarstwienia gipsowe. Zaleca się przeprowadzenie kompleksowych prac konserwatorskich w celu przywrócenia pierwotnej kolorystyki oraz estetyki.

Drzwi wejściowe oraz okna wejścia głównego oryginalnie były w kolorze drewna. Podziały oraz zdobienia widoczne są na zdjęciach archiwalnych. Dodatkowo na oknach zamontowane były ozdobne kraty.

ZALECENIA KONSERWATORSKIE

W ramach planowanych prac związanych z wymianą stolarki drzwiowej i okiennej zaleca się przewrócenie oryginalnych podziałów jakie zostały zastosowane przy projektowaniu budynku.

Okna elewacji (PCV) powinny być o jak największych profilach oraz powtarzać podziały i proporcje ukazane na zdjęciach archiwalnych. Parapety zewnętrzne zaleca się wykonać z blachy malowanej w kolorze RAL 7012.

Drzwi oraz okna wejścia głównego należy wykonać w profilach aluminiowych w okleinie Dąb woodeck turner miodowy. Wszelkie podziały muszą naśladować te oryginalne widoczne na zdjęciach archiwalnych. Ostateczny projekt musi być uzgodniony z przedstawicielem Zachodniopomorskiego Urzędu Konserwatorskiego, delegatura w Koszalinie.

Rozwiązania montażowe powinny zostać uzgodnione z nadzorem konserwatorskim jednak nie mogą ingerować w substancję zabytkową z okładzin z trawertynu. Płytki klinkierowe znajdujące się w ościeżu powinny zostać usunięte jako element wtórny. Dopuszcza się zamontowanie nowych węgarów z prefabrykowanych płyt betonowych scalonych kolorystycznie do koloru trawertynu.

Wszelkie parametry odnośnie szklenia należy uzgadniać z właścicielem w porozumieniu z Zachodniopomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, delegatura w Koszalinie.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH DLA PORTALU Z TRAWERTYNU

1. Wstępne oczyszczenie powierzchni z zabrudzeń powierzchniowych miękkimi szczotkami, pędzlami.
2. Dezynfekcja powierzchni skażonej mikrobiologicznie roztworem Lichenicydy.
3. Wzmocnienie wstępne widocznie osypujących się i osłabionych partii powierzchni preparatem krzemooorganicznym np. Steinfestiger OH o właściwościach wzmacniania struktury materiału i ostatecznych właściwościach hydrofilnych wzmacnianej powierzchni, np. Remmers – KSE 300.
4. Usunięcie wtórnych, niewłaściwych uzupełnień (spoiny między blokami kamieni, wypełnienia ubytków, w szczególności na ościeżach portalu),
5. Usunięcie kołków, haków, kabli – wykucie ręczne.
6. Umycie powierzchni wodą lub parą wodną pod niewielkim ciśnieniem z zastosowaniem preparatów chemicznych.
7. Odsolenie powierzchni metodą migracji soli do rozszerzonego środowiska (okłady z ligniny i wody demineralizowanej).
8. Klejenie pęknięć kamienia metodą iniekcji niskolepką żywicą epoksydową lub zagęszczonym klejem epoksydowym.
9. Uzupełnienie ubytków kamienia barwionymi w masie pigmentami mineralnymi kitami na bazie białego cementu, wapna trasowego. Nie szpachlować drobnych ubytków i zarysowanych powierzchni, których obecność nie zniekształca ogólnego odbioru obiektu i nie stwarza warunków sprzyjających gromadzeniu się wody i zanieczyszczeń atmosferycznych. Dostosować skład kitów do właściwości fizykochemicznych i optycznych uzupełnianego kamienia.
10. Uzupełnienie ubytków spoin zaprawą cementowo-wapienną o właściwościach maksymalnie zbliżonych do spoin oryginalnych w kolorystyce uzupełnianych bloków piaskowca.
11. Miejscowe scalenie kolorystyczne najbardziej rażących przebarwień powierzchni kamienia oraz widocznych uzupełnień.
12. Założenie warstwy hydrofobowej, paroprzepuszczalnej – np. Restaurolasur firmy Keim.

Magda Caban
mgr Magda Caban
Konserwator Dziej Sztuki
nr dypl. 1400/149185/2012

fot. 75. Okleina Dqb wodeck turner miodowy na tle trawertynu.

fot. 76. Okleina Dqb wodeck turner miodowy na tle trawertynu.

ZN.K.5183.71.2024.KB

Koszalin, dnia 30 lipca 2024 r.

Wpłynęło dnia 30.08.2024 r.
Przedłożono Dyrektorowi
Sądu Okręgowego w Koszalinie

Sąd Okręgowy w Koszalinie
ul. Ludwika Waryńskiego 7
75-541 KOSZALIN

Dotyczy: akceptacji „Programu prac konserwatorskich dla stolarki okiennej i drzwiowej budynku Sądu przy ul. L. Waryńskiego 7” w Koszalinie.

Odpowiadając na pismo z dnia 27.08.2024 r. (data wpływu 27.08.2024 r.), Zachodniopomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Szczecinie działając na podstawie art. 27 ustawy z dnia 23.07./2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1292) przekazuje następujące informacje i zalecenia konserwatorskie:

1. Budynek Sądu Okręgowego w Koszalinie figuruje w Wojewódzkiej i Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Miasto Koszalin, uzgodnionej przez Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków pismem z dnia 05.07.2013 r. znak ZN.K.5133.3.1.2013.KB, wprowadzonej Zarządzeniem Prezydenta m. Koszalina nr 427/1870/13 z dnia 21.08.2013 r. Zgodnie z art. 39 ust. 3 ustawy z dnia 07.07.1994 r. Prawo budowlane (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 725), „w stosunku do obiektów budowlanych oraz obszarów niewpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków, pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego wydaje organ administracji architektoniczno-budowlanej w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków”, w trybie art. 106 KPA (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 572).
2. Niezależnie od powyższego, Budynek Sądu Okręgowego jest obiektem zabytkowym proponowanym do wpisu do rejestru zabytków, chronionym ustaleniami Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w obszarze zawartym między ulicami: Zwycięstwa, Marszałka Józefa Piłsudskiego, lasem i osiedlem Rokosowo Północ w Koszalinie, uchwalonego Uchwałą nr XXX/488/2005 Rady Miejskiej w Koszalinie z dnia 24.11.2005 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2005 r., nr 100 poz. 2031 z późn. zm., ustalenia szczegółowe dla terenu oznaczonego symbolem 2.15.UP).
3. Akceptuje się ze stanowiska konserwatorskiego planowaną wymianę stolarki okiennej i stolarki głównych drzwi wejściowych do budynku na nową spełniającą normy izolacji cieplnej

pod kierunkiem dyplomowanego konserwatora zabytków o specjalności konserwacja kamienia i detalu architektonicznego..

Z up. ZACHODNIOPOMORSKIEGO
WOJEWÓDZKIEGO KONSERWATORA ZABYTKÓW
Kierownik Delegatury w Koszalinie

mgr Doroła Raczkowska

Załączniki:

- ① „Program prac konserwatorskich dla stolarki okiennej i drzwiowej budynku Sądu Okręgowego przy ul. Waryńskiego 7” – 1 egz.

Otrzymują:

- ① Adresat
2. a/a